

Christus in puin, Kelly Latimore Icons

Adventstijd

Nu is het de tijd
de tijd om aandachtig te zijn
en vrede te scheppen
om je oorlog te beëindigen

nu is de tijd
de tijd om ontwapenend te leven
om ontvankelijk te leven
om vertrouwen te geven

nu is de tijd
de tijd voor een nieuw lied
voor een ander ritme
om verwonderd te zijn

nu is het de tijd
de tijd van de Eeuwige
menslievendheid in de tijd
als een moeder die omarmt.

Brief in de nacht

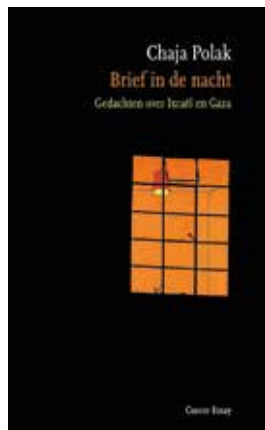
Een kleine zoektocht naar licht en hoop naar aanleiding van het Essay *Brief in de nacht* van Chaja Polak

Lilian Hoogendoorn

Er heerst een donkere nacht. Niet dat daglicht onzichtbaar is geworden, het nodigt de mens dagelijks uit haar in te ademen, te omarmen, te delen. Maar hoezeer lijkt de mensheid het duister te verkiezen. Palestijnen rennen voor hun leven, Libanezen sterven op de vlucht, Joden vrezend wereldwijd voor hun bestaansrecht... Bestaat er een gelijk in strijd, een recht op verwoesting, of meer nog, heeft het zin?

In het essay *'Brief in de nacht'*, geschreven drie maanden na 7 oktober 2023, beschrijft Chaja Polak haar gedachten over de situatie in Israël en Gaza. Een zoekend, respectvol betoog over deze eindeloze nacht die maar niet wil wijken. Een nachtmerrie die begon met de brute slachting door Hamas op Israël in de vroege ochtend van 7 oktober 2023, waarna een totaal verbijsterd en geschokt Israël rigoureus de strijd aanbond met Hamas en er een gruwelijke strijd ontbrandde van onafgebroken bombardementen op en verwoesting van de Palestijnse samenleving in Gaza.

Tienduizenden doden verder volhardden Israël, Hamas en Hezbollah in de strijd,

spreekt de Israëlische premier Netanyahu nog immer van volledige vernietiging van Hamas, lijden naasten van gegijzelden nog immer onder het gemis van hun geliefden en lijkt 'de wereld' lijdzaam toe te blijven kijken. Is het licht ons lief? Wat is er nodig om het vuren te staken? Wat is er nodig om ons allen mens te kunnen voelen, een geliefd en welkom mens?

Geloven we nog in een vreedzaam morgen, een vreedzaam nu? Chaja Polak beschrijft de ervaren verschrikkingen van de Shoah. Zonder afbreuk te doen aan het dagelijkse en gruwelijke onrecht dat Palestijnen dag in dag uit ervaren. Ze dankt God (in wie ze, denkt ze, niet gelooft), dat haar moeder deze oorlog niet meer hoeft mee te maken. Haar moeder, die bij leven onophoudelijk getuigde van wat er zich afspeelde in vernietigingskampen en concentratiekampen. Getuigde opdat *het nooit meer zou gebeuren*. De

moeder die haar als kind ook leerde dat ze in de eerste plaats mens was en in de tweede plaats Jodin. Het liefst een goed mens. Chaja schrijft op eieren te lopen in het contact met haar familie in Israël, onder-schrijft de visie van de Joods Israëlische schrijver en activist David Grossman over de zinloosheid en bovenal onrechtvaardigheid van onophoudelijke strijd en hoopt vurig op een spoedig 'Staakt het vuren', een spoedig permanent zwijgen van bommen en granaten en een levensvatbaar vredesplan tussen Israël en de Palestijnen.

Het is er nog niet, het vredesplan. Het luisteren naar elkaar, het eren van alle leven. En toch is er licht. In harten, in blijvende pogingen tot rede te komen. Laat ons dan ook in verbondenheid blijven hopen, werken en vertrouwen op nieuw blijvend licht...

Brief in de nacht, gedachten over Israël en Gaza, Chaja Polak, uitg. Cossee, 2024, ISBN 97 894 6452 1412

Van de redactie

De adventsperiode is de aanloop naar de kerst. Een donkere tijd, niet alleen toen Jezus werd geboren, maar ook nu met de oorlogen en hongersnoden in de wereld. Het verlangen naar licht, vrede en rust is groot. Het thema *Licht* wordt uitgewerkt in een drietal artikelen door (v.l.n.r.): Lilian Hoogendoorn, pastoor Rochus Franken en ds. Pieter Kleingeld.

En toch...

...de duisternis wijkt. Er is licht aan de horizon. Het Woord is onder ons komen wonen. Dit vieren we in de kerken met kerst. Maar wie weet nog in onze samenleving wat we vieren?

Pastoor Rochus Franken

'Ik haat Kerstmis.' Dit is de eerste zin in een email die ik vorig jaar kreeg. Hij schrijft verder: 'Vroeger vond ik het geweldig. De boom, de stal, de lichtjes. Maar het is zo commercieel geworden. De commercie overspoelt je met reclames. En je bent eigenlijk verplicht om dure cadeaus te geven aan familie en vrienden.'

Pete

Ik dacht even: "Nou dat is wat overdreven. Het valt best mee." Tot ik het verhaal hoorde van Paul uit New York. Hij krijgt van zijn broer als kerstcadeau: Een nieuwe auto! Een SUV van Tesla. Milieubewust!

...Op kerstavond verlaat Paul zijn kantoor en loopt naar zijn nieuwe auto. Een straatjongen staat er bij. "Is dit uw auto, meneer?" "Ja, een kerstcadeau van mijn broer."

De jongen kijkt verbaasd. "Wauw, ik wou....". Hij wou dat hij ook zo'n broer had. Maar de jongen zegt. "Ik wou, dat ik zelf zo'n broer kon zijn."

Paul schrikt er van. Dan zegt hij spontaan: "Wil je een ritje maken?" Na een ogenblik vraagt de jongen: 'Meneer, zou u langs mijn huis willen rijden?' Paul glimlacht. Hij wil natuurlijk de burenlampen zien dat hij in een dure auto naar huis wordt gebracht.

"Wil je stoppen bij nummer dertien?" vraagt de jongen. Hij rent naar binnen. Even later komt hij terug. Hij draagt zijn

Iers glas-in-lood, kunstenaar onbekend

kleine invalide broertje. Hij wijst naar de auto. "Daar is die, Pete. Zijn broer gaf het hem met Kerstmis, en op een dag zal ik jou er één geven. Dan kun je zelf al de mooie dingen in de wereld zien waarover ik je vertel."

"Ik wou, dat ik zelf zo'n broer kon zijn." Wie weet nog dat kerst gaat over de mens die je kunt zijn? Dat je een mens van vrede kunt zijn. En vrede kunt doorgeven.

Mens van vrede

Tijdens de nachtmis klinkt: 'Heden is u een redder geboren: Christus de Heer. Eer zij God. En op aarde **vrede** onder de mensen.'

Vrede op aarde. Ja, maar hoe komt die vrede er ooit, als de vrede niet eerst in mensen bestaat? Waarom is er zo veel onrust in ons? Heeft de sfeer in de samenleving dáár mee te maken?

Het lijkt wel alsof we in onze samenleving bang zijn dat er niet genoeg geluk is voor iedereen. Je moet jezelf bewijzen. Je moet presteren. Je moet een winnaar zijn. Je mag vooral geen loser wezen. Want pas als je presteert, krijg je respect van mensen. Pas als je jezelf bewijst, zijn er redenen om van je te houden.

Met kerst wordt God geboren als een klein kindje. En bij een kindje hoef je je niet groter voor te doen dan je bent. In dat kindje zegt God tegen jou: "Ik hou van jou. Voor mij hoef jij je niet eerst te bewijzen. Voor mij hoef je niet eerst te presteren. Ik hou al van jou voordat je ook maar iets gepresteerd hebt. Ik hou onvoorwaardelijk van jou. Ik ben diep tevreden met Jou.

Ik zou zo graag willen dat jij dat ook bent met jezelf. Dat je een mens van **vrede** bent."

Hij kwam voor jou en mij

Migranten, Picknick over de grens, Tecate, Mexico-U.S.A., © JR, 2017

Een tafel aan beide kanten van de muur. Links zitten mensen aan tafel in de VS en rechts mensen op de grond in Mexico. Het is een fascinerend plaatje waar je van alles bij kunt denken en vragen. Waar zou jij zitten? Op wie lijkt jij het meest? Misschien ben je links, misschien aan de rechterkant geboren. Ga er in je verbeelding maar gewoon zitten.

Pieter Kleingeld

belast zijn omdat ze zo hard werken om gelukkig te worden. Dat is wat de leugen van de hebzucht met ons doet. We leven er middenin. Ik zit ook aan de linkerkant van de tafel.

Jezus in het midden

Aan welke kant zou Jezus zitten? Mensen aan wie ik het vroeg, zeiden: "Jezus zou aan beide kanten zitten". Of: "Jezus zou in het midden zitten." Het klopt: Jezus is voor iedereen gekomen en de mensen rechts zijn ook niet aardiger of beter. Er is ook niks romantisch aan de rechterkant. Maar, ondanks dat... De aardse Jezus had maar één lijf. En, dan is de bijbel duidelijk: God en ook Jezus kiezen voor het kwartet: weduwe, wees, vreemdeling en arme. Jezus zou aan de rechterkant zitten.

Geluk?

Die keuze voelt wellicht ongemakkelijk. Maar, dat ongemak gaat helpen. Want, welke mensen zijn zichtbaar bang? Dat zijn de bouwers van de muur. De mensen aan de linkerkant. Zij zijn zichtbaar bang. Bang voor van alles, maar zeker ook om wat ze niet willen opgeven: hun 'geluk'.

Geluk heeft te maken met wat je kunt kopen.
Geluk heeft te maken met comfort en luxe.

Geluk heeft te maken met reizen, verder reizen, meer gadgets.
Geluk kost geld.
Voor geluk moet je hard werken en goed opletten.
Geluk is schaars.
Maar wie hard werkt, kan gelukkig worden.
Wel harder werken en beter opletten dan de mensen om je heen.

Maar...dat is de leugen die diep onder de tafel verstopt zit: geluk is rijkdom. Geluk is schaars.

De leugen van de hebzucht

Nu we toch aan tafel zitten: wat worden de tafelmanieren? Laat je de kaas niet van het brood eten. Bij sommigen heerst een graaicultuur. Zo ontstaat de angst dat de mensen aan de andere kant erbij komen en ons geluk komen afpakken. Geluk is schaars.
Er zijn zoveel mensen die bang zijn. Ga ik mijn geluk kwijtraken? Gaan mijn kinderen gelukkig worden – kunnen zij mee in deze prestatie maatschappij?
Er zijn zoveel mensen die vermoeid en

Ontvangen en uitdelen

En waar wil Jezus ons brengen? Hij vertelt je dat je geboorteplaats, je talenten en gezin geen prestaties zijn, maar Gods geschenk van overvloed. Hij nodigt uit: Kom tot mij als je moe en belast bent door die leugen dat geluk schaars is.

Hoe dan? U zit aan de andere kant. Ja, dat klopt, maar jij hebt een paspoort. Daarin verschil je van de mensen aan de rechterkant. Jij kunt reizen. Jij kunt bij mij komen. Maar als ik reis, moet ik dan alles achterlaten? Dat mag, maar ze hebben daar al zoveel. Ik zou zeggen, neem je overvloed mee. Reis van hebzucht naar overvloed. Reis naar geschenken ontvangen en overvloed uitdelen. Ik schenk je zelfs vergeving van je hebzuchtige gedachten en gedrag.

Oefening

Hij nodigt je uit om te oefenen. Oefen met ons in delen. Deel je maaltijd. Deel je huis. Deel je geld. Deel je tijd. En dan zul je ook maaltijden, huizen, geld en tijd ontvangen en daarbij bovenal vrienden en vrijheid.